DISCRIMINAREA DIGITALĂ ȘI PROTEJAREA DREPTURILOR OMULUI: PROVOCĂRI ȘI SOLUȚII

DIGITAL DISCRIMINATION AND THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS: CHALLENGES AND SOLUTIONS

CZU: 342.727:004 **DOI:**https://doi.org/10.59295/ssdoed2024.06

Iulia BULEA[1]

ABSTRACT. *Discrimination manifests through unfair treatment or exclusion based on characteristics such as race, nationality, ethnicity, gender, religion, sexual orientation, or disabilities. This practice profoundly impacts individuals' lives, limiting access to opportunities and fundamental rights. Combating discrimination involves education, awareness, and the implementation of inclusive policies. It is crucial to promote diversity and build societies where everyone is respected and valued for their uniqueness. The fight against discrimination represents a collective commitment to a future where equality and human rights become the norm.*

In the expanding digital age, where technology plays a central role in all aspects of our lives, there is a growing concern about digital discrimination and its implications for human rights. This work explores the impact of digital technology on discrimination and human rights, highlighting how states and security actors can manage these challenges to strike a balance between security and the respect for fundamental rights in the digital environment. The subject covers aspects such as excessive monitoring, discriminatory profiling, algorithmic discrimination, and technological and legal solutions to protect human rights in the digital era.

Digital discrimination takes various forms, including the use of algorithms that can perpetuate and even amplify existing inequalities. Discriminatory profiling, excessive monitoring, and unfair access to technology are just a few challenges individuals face in this digital era. Thus, fundamental questions arise regarding the respect for fundamental rights in a digitally evolving environment.

A solution lies in educating the public about the risks of digital discrimination. Promoting ethical and responsible technology use is very important to counteracting potential negative effects.

Keywords: *digital discrimination, technology, human rights, algorithms, bias*

REZUMAT. *Discriminarea se manifestă prin tratamentul nedrept sau excluderea indivizilor pe baza unor caracteristici precum rasă, naţionalitate, etnie, gen, religie, orientare sexuală sau dizabilități. Această practică afectează profund viețile persoanelor, limitând accesul la oportunități și drepturi fundamentale. Combaterea discriminării implică educație, conștientizare și implementarea unor politici incluzive. Este important să se promoveze diversitatea și să se construiască societăți în care fiecare individ să fie respectat și valorizat pentru unicitatea sa. Lupta împotriva discriminării reprezintă un angajament colectiv pentru un viitor în care egalitatea și drepturile omului să devină norma.*

În epoca digitală, aflată în continuă expansiune, în care tehnologia joacă un rol central în toate aspectele vieții noastre, apare o preocupare tot mai mare pentru fenomenul de discriminare

[1] Iulia BULEA, Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu, România, ORCID ID: 0009-0006-7723-9169, iulia.bulea@ulbsibiu.ro

digitală și implicațiile sale asupra drepturilor omului. Această lucrare explorează impactul tehnologiei digitale asupra discriminării și drepturilor omului, evidențiind modul în care statele și actorii din domeniul securității pot gestiona aceste provocări pentru a asigura un echilibru între securitate și respectarea drepturilor fundamentale în mediul digital. Subiectul acoperă aspecte precum monitorizarea excesivă, profilarea discriminatorie, discriminarea algoritmilor și soluțiile tehnologice și juridice pentru protejarea drepturilor omului în era digitală.

Discriminarea digitală se manifestă în diverse forme, inclusiv prin utilizarea algoritmilor care pot perpetua și chiar amplifica inegalitățile existente. Profilarea discriminatorie, monitorizarea excesivă și accesul neechitabil la tehnologie reprezintă doar câteva dintre provocările cu care se confruntă indivizii în această eră digitală. Astfel, apar întrebări fundamentale cu privire la respectarea drepturilor fundamentale într-un mediu digital în continuă evoluție.

O soluție constă în educația și conștientizarea publicului cu privire la riscurile discriminării digitale. Promovarea unei utilizări etice și responsabile a tehnologiei este deosebit de importantă pentru a contracara posibilele efecte negative.

Cuvinte-cheie: *discriminare digitală, tehnologie, drepturile omului, algoritmi, bias*

Aspecte introductive

Manifestarea oricărei deosebiri, excluderi, restricții sau preferințe pe baza criteriilor prevăzute de normele legale în vigoare e considerată discriminare. Este vorba practic de orice comportament negativ (discurs de ură, trolling, evitare, excludere, hărţuire, violenţă fizică) faţă de o persoană sau faţă de membrii unui out-grup. Indicatorii stabiliţi în legislația românească sunt: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice[1]. Xenofobia, rasismul, homofobia sunt doar o mică parte din motivele care determină săvârşirea de fapte antisociale comise din ură, atât în mediul virtual, cât şi în cel offline. Problemele economice, sociale şi culturale asupra cărora nu se intervine la timp în vederea conştientizării, prevenirii şi combaterii prin eforturi colective, alimentează un cerc vicios al discriminării, violenţei şi intoleranţei. Organizații internaționale, guverne și organizații neguvernamentale lucrează pentru a combate ura și discriminarea și pentru a promova toleranța și diversitatea.

Faptele antisociale determinate de ură şi prejudecăţi nu sunt limitate la o regiune sau ţară, ele apar în mai multe părţi ale lumii, şi cu atât mai mult discriminările, ideile preconcepute, exclusivismul şi aversiunea manifestate în comunicare şi în comportament. O infracţiune care pare a fi fost comisă fără un mobil anume, este foarte posibil să fie motivată de sentimente de dispreţ, în special dacă victima face parte dintr-o comunitate religioasă, de etnie, cetăţenie, orientare sexuală, rasă ş.a. diferită faţă de cel care se face vinovat de săvârşirea ei. În situaţia în care nu se cercetează amănunţit şi cât mai complet toate circumstanţele care stau la baza acestor genuri de fapte,

consecinţele sunt extrem de însemnate, putând exista posibilitatea ca urmările să se extindă, cu numeroase efecte negative[2, p. 36].

Discriminarea se manifestă în diverse tipare și contexte. Astfel, xenofobia este o formă de discriminare (uneori patologică) ce constă în teama şi ostilitatea faţă de persoane care sunt străine de grupul etnic al celui care o manifestă. Discriminarea rasială (cu mai noile sale forme, modernă, simbolică sau aversivă) se referă la tratarea unei persoane în mod diferit pe baza rasei sau etniei sale (etnocentrism, sociocentrism). Aceasta poate include excluderea socială, accesul restricționat la resurse și oportunități sau tratarea inegală în diverse domenii, cum ar fi locul de muncă sau educația. Discriminarea de gen se manifestă printr-o atitudine negativă faţă de persoane aparţinând unui anumit sex. Aceasta poate să apară în forme variate, cum ar fi salarizarea inegală între sexe, promovarea inegală în carieră sau tratarea incorectă în funcție de stereotipurile de gen. În ceea ce priveşte intoleranţa determinată de orientarea sexuală/homofobia, aceasta se poate manifesta prin hărțuire, excludere socială, sau refuzul unor drepturi și privilegii acordate persoanelor cu orientare sexuală diferită de cea a subiectului (LGBTQ+). Discriminarea religioasă se referă la tratarea unei persoane în mod diferit pe baza credințelor sale religioase sau absenței acestora (hărțuire religioasă, refuzul accesului la anumite servicii sau oportunități ori constrângeri în practicarea liberă a religiei). Excluderea pe bază de vârstă se poate manifesta fie faţă de tineri, fie în raport cu persoane în vârstă. Aceasta poate implica tratament inegal la locul de muncă, în învățământ sau în alte domenii. Persoanele cu dizabilități pot fi subiecți ai unor prejudecăți, fiind tratate inegal sau lipsite de acces la facilități și oportunități care sunt disponibile altor persoane. Unele forme de discriminare pot avea la bază statutul socio-economic. Persoanele sărace sau marginalizate din punct de vedere economic sunt discriminate prin accesul restricționat la servicii și oportunități, iar în ceea ce priveşte discriminarea lingvistică, indivizii sunt discriminaţi pe baza limbii pe care o vorbesc sau a accentului lor lingvistic. Aceasta poate afecta accesul la locuri de muncă, educație și alte aspecte ale vieții sociale.

Stigmatizarea (descalificarea individului şi respingerea totală a acestuia) poate decurge din deficienţele sau malformaţiile fizice ale persoanei, din trăsăturile de caracter respingătoare ori din apartenenţa sa la o anumită rasă, cultură, naţiune sau altă categorie protejată (stigmate colective)[3, p. 35]. Modurile de manifestare a discriminărilor sunt complexe și interconectate, combaterea acestora implicând adesea eforturi cojugate pentru a promova toleranța, diversitatea și egalitatea de tratament în toate aspectele vieţii în societate.

Cauzele discriminării. Dincolo de suprafaţa aparentă a inegalităţii

Discriminarea este dimensiunea comportamentală determinată de prejudecată şi stereotip, în fapt consecinţa comportamentală a unei atitudini emoţionale (am-

prenta afectivă) şi a uneia cognitivă (o concepţie, o convingere). Allport[1] a identificat cinci moduri de discriminare şi le-a enumerat în funcţie de gradul de pericol pe care acestea îl exercită asupra indivizilor sau grupurilor vizate: atacul verbal sau aversiunea simplă, evitarea, deumanizarea, discriminarea propriu-zisă şi pariciparea activă sau exterminarea)[3, p. 37]. Antipatia simplă este un nivel iniţial de conşientizare a diferenţelor. Atacul verbal implică utilizarea limbajului sau a comunicării pentru a răni, umili sau marginaliza o persoană sau un grup. Deși poate părea la prima vedere mai puțin periculos decât alte forme de discriminare, atacul verbal poate avea consecințe grave asupra stimei de sine și integrării sociale a indivizilor vizaţi. De asemenea, poate contribui la crearea unui mediu ostil și tensionat. Discriminarea prin evitare constă în izolarea sau excluderea socială. Aceasta poate lua forma înlăturării de la anumite activități, locuri sau oportunități, limitând astfel participarea la viața socială și economică. Evitarea poate genera sentimente de alienare și poate crea bariere semnificative în calea integrării sociale și profesionale. Discriminarea propriu-zisă constă în tratarea nedreaptă a indivizilor sau grupurilor pe baza unor caracteristici precum rasă, gen, religie sau orientare sexuală şi poate fi evidențiată prin practici discriminatorii în domeniul angajării, educației sau accesului la resurse. Este adesea percepută ca forma cea mai directă și explicită de discriminare și poate avea consecințe durabile asupra vieții celor afectați. În cadrul deumanizării, membrii out-grupului sunt subestimaţi, fiind consideraţi inferiori, subumani, lipsiţi de demnitate. Ultimul stadiu, participarea activă sau chiar exterminarea, este, evident, cel mai grav grad de discriminare, şi presupune acțiuni care au ca scop încălcarea gravă a drepturilor persoanelor, până la eliminarea fizică sau exterminarea unui grup. Deși poate părea de neimaginat şi nerealizabil, istoria ne oferă exemple tragice ale acestui tip de discriminare, cum ar fi genocidurile. Exterminarea reprezintă un grad de pericol maxim și este în general considerată cea mai gravă violare a drepturilor omului. Menţionăm faptul că nu toţi cei care discriminează parcurg întregul set de stadii, individualizarea fiecărui caz în parte depinzând de mai mulţi factori şi de context.

În ceea ce priveşte rădăcinile discriminării, acestea sunt, bineînţeles, foarte complexe, o radiografiere a acestui fenomen implicând cercetarea rețelei intricată a factorilor sociali, psihologici și culturali. Abordarea științifică a acestui fenomen necesită o analiză a diverselor domenii, ca psihologia socială, criminologia, sociologia și neuroștiințele. Unele teorii sugerează că tendința de a stigmatiza ar putea avea rădăcini biologice și evolutive. În dezvoltarea speciei umane, grupurile mici și omogene au favorizat supraviețuirea, predispoziția de a fi precaut față de grupurile diferite având o bază biologică, deși este important să subliniem că aceasta nu justifică discriminarea în societatea modernă.

Prejudecăţile pot fi dobândite în etapele de integrare socială. Oamenii preiau tipare de comportament și atitudini din mediul înconjurător, inclusiv din familie, modele, școală și media. Atunci când ei sunt expuși la stereotipuri și convingeri limita-

[1] Gordon Willard Allport, psiholog American, 1897-1967.

tive, pot internaliza aceste percepții și le pot manifesta în comportamentul lor. Unele persoane au o predispoziție sau o tendință de a gândi sau acționa într-un mod specific, bazat pe influențe subiective, prejudecăți sau preferințe (bias). Propensiunea de a forma și menține identități de grup poate contribui, de asemenea, la discriminare. Unii dintre indivizii care dezvoltă sentimente de apartenență puternică la propriul grup au tendinţa de a percepe alte entităţi sociale ca periculoase ori inferioare.

Legi sau politici discriminatorii, care pot avea rădăcini istorice, perenizează și legitimează inegalitățile. Aceste practici, care au fost inițial adoptate pe baza unor percepții discriminatorii, au capacitatea de a influența în mod semnificativ structurile sociale și de a consolida statutul inegal al diferitelor comunităţi. Prin impunerea unor norme și reglementări care diferențiază în mod explicit sau implicit membrii societății, aceste legi și politici contribuie la menținerea unui cadru discriminatoriu care afectează adesea accesul la resurse, șansele de progres și tratamentul echitabil al indivizilor în diverse sfere ale vieții sociale. Forme de discriminare sunt încorporate inclusiv în structuri sociale și instituționale, cu consecințe negative pe termen lung, perpetuând inechitățile și contribuind la segregarea socială. În situaţii ca acestea, eliminarea discriminării necesită adesea schimbări profunde la nivel legislativ şi de management, după caz.

Psihologic vorbind, majoritatea oamenilor manifestă teamă sau rezistență față de ceea ce nu cunosc sau nu înțeleg. Această reacție poate fi alimentată de lipsa de familiaritate sau de înțelegere cu privire la subiectul respectiv, iar incertitudinea poate genera sentimente precum anxietatea sau respingerea. Atunci când se confruntă cu necunoscutul, indivizii sunt predispuși să se retragă în zona lor de confort sau să adopte o atitudine defensivă pentru a-și proteja starea de bine emoțională. Acest comportament poate fi observat în diferite contexte, de la interacțiuni sociale până la adaptarea la schimbările tehnologice sau culturale. Această reticență la necunoscut poate contribui la apariția prejudecăților și la discriminare. Educația și experiențele pozitive cu diversitatea pot juca un rol important în contracararea acestei vulnerabilităţi și în promovarea acceptării.

Nu în ultimul rând, trebuie menţionate trăirile personale ale indivizilor ca o potenţială motivaţie a unui comportament ostil faţă de o persoană sau un out-grup. Un eveniment cu repercusiuni negative sau teama că acesta se va repeta poate determina un om să generalizeze în mod incorect atitudinea respectivă la întreaga categorie, bazându-se pe o experienţă singulară. Reacţii emoţionale, capacitatea de rezistenţă la stres, expunerea la perspective radicale şi asimilarea ideilor subversive sunt o serie de elemente care declanşează, pe un teren vulnerabil, stigmatizarea.

De la profilare la politici de combatere: discriminarea digitală și soluțiile pentru gestionarea acestei provocări contemporane

Specificul modelului european constă în încercarea de consolidare a drepturilor fundamentale și prevenirea erodării acestora în cadrul capitalismului datelor. Acest

demers își propune să redefinească posibilele vătămări în noul peisaj al societății informaționale. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și Regulamentul General privind Protecția Datelor propun o restabilire radicală a limitelor individului, mai exact a capacităţii de a afecta sau de a aduce prejudicii unei persoane. În anii anteriori, vătămările erau în principal de natură corporală sau materială, prin atacuri fizice asupra corpului sau a proprietăților tangibile. În prezent, suntem în posesia unui corp informațional, prin intermediul căruia putem fi manipulați sau răniți. Dreptul la protecția datelor personale și dreptul la viață privată, stipulate în Cartă, recunosc riscurile tot mai mari aduse de supraveghere, în special prin intermediul mediului digital. GDPR introduce limite în ceea ce privește controlul exercitat de către boți sau sisteme automate asupra individului[4, p. 192].

Discriminarea digitală se manifestă în diverse moduri, acest fenomen având impact asupra indivizilor sau grupurilor în contextul utilizării tehnologiilor digitale. Bunăoară, sistemele logice pot crea profiluri care perpetuează sau amplifică bias-uri existente, ducând la excludere în funcție de caracteristici precum rasă, gen sau origine etnică. Algoritmii de învățare automată sunt adesea antrenați pe seturi de date care pot conține inegalități. Dacă aceste seturi de instruire reflectă discriminări existente în societate, algoritmii vor învăța să le recreeze. Ei asociază anumite caracteristici (cum ar fi rasa ori genul) cu anumite rezultate sau comportamente. Dacă datele reflectă variaţii injuste, algoritmii pot asocia anumite caracteristici cu rezultatele, chiar dacă această corelaţie este nedreaptă sau discriminatoare. Pe baza acestor procese decizionale ale algoritmilor, pot fi făcute alegeri în domenii precum angajare, creditare sau sistemul de justiție penală care să favorizeze sau să dezavantajeze anumite grupuri pe baza caracteristicilor lor.

În Raportul Comisiei pentru libertăţi civile, justiţie şi afaceri interne a Parlamentului European referitor la inteligenţa artificială în dreptul penal şi utilizarea sa de către autorităţile poliţieneşti şi judiciare în procedurile penale[5] este expusă o serie de dezavantaje ale Inteligenţei Artificiale, precum manifestarea de riscuri potențiale, cuprinzând opacitatea procesului decizional, discriminarea, intervenția în sfera privată, amenințări la adresa securității datelor și a drepturilor fundamentale, cu implicații semnificative în domeniul aplicării legii și al justiției penale; lipsa de neutralitate, influențată de calitatea datelor, care tinde să amplifice treptat discriminarea existentă, având un impact semnificativ, în special pentru persoanele din anumite grupuri etnice sau comunități supuse unei perspective rasiale; tehnologiile de identificare pe bază de algoritmi care cauzează daune semnificative persoanelor supuse unei perspective rasiale, celor din anumite comunități etnice, persoanelor LGBTQ+, copiilor, persoanelor în vârstă și femeilor, din cauza erorilor semnificative de identificare și clasificare; seturile de informații și sistemele algoritmice folosite pentru categorizări, evaluări și prognoze în diverse etape ale manipulării datelor în dezvoltarea Inteligenței Artificiale și a tehnologiilor înrudite care pot conduce la discriminare directă și indirectă a anumitor grupuri de indivizi, în special din cauza

faptului că datele utilizate pentru antrenarea algoritmilor în activitățile polițienești bazate pe analiza predictivă reflectă prioritățile actuale de supraveghere și, astfel, ar putea contribui la perpetuarea și amplificarea lipsei de neutralitate deja preexistente. [6] Pentru a contracara aceste probleme, este important să se implementeze practici de dezvoltare etică a algoritmilor, inclusiv auditarea și corectarea bias-urilor, utilizarea seturilor de date diverse și echilibrate, furnizarea de transparență și explicații cu privire la modul în care algoritmii iau decizii. Este, de asemenea, important să existe reglementări și norme care să orienteze utilizarea responsabilă a tehnologiilor bazate pe algoritmi în diverse domenii.

Colectarea și monitorizarea excesivă a datelor personale duc la încălcări ale vieții private, cu consecințe asupra libertății individuale, utilizarea de către sistemele de securitate a profilării etnice sau rasiale în procesele de verificare sau monitorizare, targetarea discriminatorie de către platformele digitale a anunțurilor către anumite grupuri, bazată pe caracteristici sensibile, influenţarea în mod discriminatoriu a interacțiunilor cu utilizatorii de către asistenţii virtuali care pot reflecta bias-uri culturale şi sociale. Pentru a combate discriminarea digitală, este esențial să se dezvolte și să se implementeze politici, reglementări și tehnologii care să promoveze echitatea și să prevină abuzurile în utilizarea tehnologiei digitale. Transparența, responsabilitatea și implicarea diverselor părți interesate sunt foarte importante în această abordare.

Mai multe feluri de nedreptate generată de programe IT sunt uneori numite „discriminare algoritmică”. Aceasta are două forme: nedreptatea bazată pe date şi nedreptatea bazată pe reguli. Nu întotdeauna o discriminare este nedreaptă şi nu orice inechitate este ilicită[7, p. 318]. Un mod de discriminare digitală se manifestă şi prin faptul că unele grupuri sociale au acces mai redus la tehnologii digitale şi resurse educaţionale, fie din cauza bugetelor limitate, fie din cauza infrastructurii precare din anumite regiuni.

Impactul dual al tehnologiei digitale: promovarea drepturilor omului și riscurile discriminării în era digitală

Impactul tehnologiei digitale asupra discriminării și drepturilor omului are atât aspecte pozitive, cât și negative. Ea poate facilita aducerea la lumină a problemelor de discriminare și abuzuri asupra drepturilor omului, contribuind astfel la creșterea conștientizării și mobilizării. În ultimele decenii, progresul comunităților către o diversitate culturală (ca urmare a intensificării comunicării, a extinderii interacțiunilor sociale și a migrației), manifestările discriminatorii față de out-grupuri și minorități, judecățile stereotipe sau exprimarea prejudecăților cu privire la acestea au devenit inacceptabile în contextul valorilor personale care vizează promovarea unei coexistenţe armonioase (dreptatea, corectitudinea, egalitatea de șanse, toleranța etc.)[8, p.119].

Dispozitive digitale sunt utilizate pentru documentarea abuzurilor și discriminării, furnizând dovezi și informații care pot susține cazurile legale și activismul. Tehnologia digitală oferă oportunități de a accesa informații și resurse într-un mod rapid și eficient, contribuind la educație și conștientizare și facilitează comunicarea și conectivitatea la nivel global, oferind o platformă pentru schimbul de idei și colaborare în scopul promovării drepturilor omului. Pe de altă parte, algoritmii de inteligență artificială pot perpetua și amplifica bias-urile existente în datele pe baza cărora sunt antrenați, lucru care poate duce la discriminare în mai multe situaţii. Tehnologiile digitale, cum ar fi monitorizarea constantă, colectarea masivă de date și supravegherea electronică, afectează dreptul la intimitate al indivizilor. Utilizarea tehnologiei pentru manipularea și distribuirea în masă a informațiilor influențează opinia publică și poate crea sau intensifica discriminarea și conflictele sociale. În timp ce tehnologia digitală poate aduce beneficii semnificative, există riscul ca anumite grupuri să fie excluse din utilizarea sau accesul la aceasta, ceea ce duce la mai multă inegalitate.

Pentru a minimiza impactul negativ al tehnologiei digitale asupra discriminării și drepturilor omului, trebuie implementate politici și reglementări clare, care să protejeze drepturile individuale, să asigure o dezvoltare etică și echitabilă a tehnologiei, să stabilească limitele și procedurile pentru colectarea, stocarea și utilizarea datelor în scopuri de securitate. Bineînţeles, trebuie găsite căile prin care să se vegheze la respectarea principiilor fundamentale ale drepturilor omului în elaborarea acestor politici. Prin implementarea unor mecanisme eficiente de supraveghere și control al activităților de securitate digitală şi prin furnizarea de transparență în privința acțiunilor de securitate desfășurate și a utilizării tehnologiilor specifice se pot preveni preveni abuzurile. De asemenea, prin formarea adecvată a personalului din domeniul securității pentru a oferi o înțelegere clară a drepturilor fundamentale și a implicațiilor utilizării tehnologiilor digitale în acest context, prin realizarea de evaluări periodice independente cu privire la impactul acțiunilor de securitate asupra drepturilor omului, prin ajustarea politicilor și practicilor în funcție de aceste evaluări se îmbunătăţeşte echilibrul între securitate și respectarea drepturilor fundamentale. O metodă a autorităţilor competente de a realiza prevenirea este aceea prin care ele diseminează informaţii indivizilor din diverse colectivități și grupuri de interes cu privire la săvârșirea, implicațiile și rezultatele comiterii faptelor antisociale, în vederea preîntâmpinării acestora. Este abordare pe termen lung, menită să asigure securitatea lor prin implementarea unei strategii antiinfracționale coerente, unitare și eficiente[9, p. 100].

Mai mult decât atât, dezvoltarea de standarde internaționale pentru gestionarea securității în mediul digital și pentru protejarea drepturilor omului în contextul securității cibernetice şi colaborarea între state și organizații sunt metode de prevenire şi combatere care asigură coerență și eficacitate eforturilor comune. Nu în ultimul rând, este deosebit de important să existe mecanisme eficiente de recurs la justiție

pentru indivizii afectați de acțiuni ale autorităților în domeniul securității digitale și remedii adecvate și corective în caz de încălcare a drepturilor omului. Prin abordarea integrată a acestor aspecte, statele și actorii din domeniul securității contribuie la menținerea unui echilibru între necesitățile de securitate și respectarea drepturilor fundamentale în era digitală.

Aspecte finale. Abordarea holistică a discriminării digitale

„Tehnologiile care ne păzesc pot să fie, simultan, tehnologiile care ne rănesc, atât la nivel personal, cât şi social.”[4, p. 202] În lumina analizei fenomenului discriminării digitale, se conturează o realitate complexă, unde tehnologia servește atât drept instrument de progres, cât și de perpetuare a inegalităților sociale. Cauzele discriminării digitale sunt adânc înrădăcinate în dezvoltarea și implementarea tehnologiilor, algoritmilor și practicilor de securitate, reflectând, în unele cazuri, prejudecăți sociale și structuri de putere existente. Impactul acestei categorii moderne de excludere și manifestare a ostilității se resimte în multiple sfere, de la accesul inegal la tehnologie la consecințe grave asupra drepturilor individuale, inclusiv dreptul la intimitate și nediscriminare.

Astfel cum am menţionat anterior, profilaxia și lupta împotriva discriminării digitale necesită o abordare cuprinzătoare și colaborare între actorii implicați. Implementarea politicilor și reglementărilor clare este esențială pentru a garanta faptul că tehnologia este dezvoltată și utilizată într-un mod etic și echitabil. Trebuie să se pună accent pe transparența proceselor algoritmice și să se introducă mecanisme de supraveghere pentru a identifica și a corecta practicile discriminatorii.

Educația și conștientizarea publică joacă un rol-cheie în prevenirea discriminării digitale, contribuind la înțelegerea impactului tehnologiei asupra societății și a drepturilor individuale. În același timp, colaborarea între guverne, organizații non-guvernamentale și sectorul privat este importantă pentru a dezvolta standarde internaționale și soluții eficiente. Pentru a menține un echilibru între progresul tehnologic și respectarea drepturilor fundamentale, trebuie să se continue eforturile de a adapta și îmbunătăți legislația și practicile existente într-un mod care să răspundă evoluției rapide a tehnologiei digitale. Numai prin abordarea cuprinzătoare a acestor aspecte putem aspira la o societate digitală echitabilă, incluzivă și cu respect faţă de diversitatea umană.

Referinţe bibliografice:

1. *https://www.cncd.ro/ce-este-discriminarea/*
2. Cantuniari, Raluca-Elena, *Infracţiunile care pot diviza o societate – Hate Crimes & Hate Speech*, în Revista *Poliţia Română*, Editura IGPR, Trimestrul IV, 2022

3. Glăveanu, Vlad-Petre, *Dimensiuni psiho-sociale ale integrării europene,* Editura Lumen, Iaşi, 2008
4. Rughiniş, Răzvan, *Societatea digitală: Stăpâni, cetăţeni sau sclavi?*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2022
5. Raport - A9-0232/2021. Disponibil: *https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0232_RO.html*
6. *https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0232_RO.html* Accesat la data de 9 decembrie 2023.
7. Susskind, Jamie, *Politica viitorului: Tehnologia digitală şi societatea*, Editura Corint Books, Bucureşti, 2019
8. Todor, Ioana, *Uitarea intenţionată a informaţiei stereotipice*, Institutul European, Iaşi, 2013
9. Bulea, Iulia, *Poliţia locală – Forţă complementară a sistemului de ordine şi siguranţă publică*, Editura Techno Media, Sibiu, 2022